

Združenje žrtev okupatorjev
1941-1945 Kranj
Slovenski trg 1, p.p. 12
4000 Kranj

Poština plačana
pri pošti 4101 Kranj

»OPTIMIST«

št. 26

DECEMBER 2009

ZDRUŽENJE ŽRTEV OKUPATORJEV
1941-1945 KRANJ, Slovenski trg 1
4000 KRANJ, p.p. 12
E-mail: zzokranj@siol.net

Tran.račun: 05100-8000057707
Davčna št.: 90541146
Tel./Fax.: 04/2373-553
<http://www.kranj.si/ZZO.1941-45>

OB IZIDU ŠESTINDVAJSETE ŠTEVILKE »OPTIMISTA«

Pred vami je 26 št. biltena »OPTIMIST«, kjer vas seznanjamo z nekaj novicami, poročili in obvestili, ki pa jih od zadnje izdaje biltena (september) ni prav veliko.

Ob tej priliki vas še vedno prosimo, da nam pošljete kakšne svoje spomine oz. zgodbe na tiste čase, čeprav niso preveč lepi, toda pozabiti se ne smejo. Pa tudi raznih vaših predlogov bi bili zelo veseli.

ČLANI ODBOROV ZDRUŽENJA:

Izvršni odbor

ROVAN FRANC
KRISTAN TONE
SLADIČ STANE
MIŠIČ JOŽICA
ROVTAR STANA
PIRC JELKA
GERJEVIČ FRANC
GUSTINČIČ FRANC
KARUN JANEZ
KNEZ JOŽICA

Nadzorni odbor

MIHELIČ ALBINCA
GERJEVIČ DARINKA
KNEZ ANTON
PODGORŠEK IVAN

Častno razsodišče

SINKOVIČ IVAN
GABRIJEL LOJZKA
KUNČIČ VIDA
ŠUMI OLGA

OBVESTILO - NOV DELOVNI ČAS

Z novim letom (od 1.1.2010) bo pisarna Združenja obratovala samo **dvakrat** na teden in sicer v **PONEDELJEK in SREDO od 9,00 – 12,00 ure.**

PLAČILO ČLANARINE:

Višina članarine za leto 2010 ostaja enaka in sicer 12,00 evrov, kamor je vključen tudi »OPTIMIST«. Lahko se plača v 2 obrokih.

Plačevanje članarine poteka na isti način kot doslej. Kranjčani in okoličani lahko plačajo v pisarni, ostali pa preko transakcijskega računa: 05100-8000057707.

IZVRŠNI ODBOR

MATERIALNA ODŠKODNINA – naša prizadevanja

Žal se nič kaj pomembnega ni zgodilo od meseca septembra, kjer smo vas obširno obvestili o naših prizadevanjih. Zadeva se ne premakne, le dopisovanja ostajajo. Na vsa naša pisma dobivamo zelo suhoparne odgovore.

V nadaljevanju objavljamo dva pisma in sicer naše poslano dne 2.11.2009 predsedniku Vlade RS g. Pahorju in njegov odgovor oz. njegovega kabineta, ki smo ga prejeli 2.12.2009.

BORUT PAHOR
PREDSEDNIK Vlade RS
Ljubljana

Spoštovani gospod Pahor

Od 17.12.2008 smo na vaš naslov oz. naslov Vlade poslali že več pisem o problematiki materialne odškodnine slovenskim žrtvam nacifašizma. Kakor smo ugotovili pa ta pisma do vas sploh niso prišla, ampak so jih nepoučeni iz vašega kabineta pošiljali na druga Ministrstva, kamor sploh niso sodila, zato smo dobili na vsa pisma le dva odgovora, ki sta bila skoraj identična, kot bi jih nekdo kopiral. Iz vašega kabineta pa o odgovoru ne duha, ne sluha.

Na vaš arogantni odnos do nas, ki smo v času nacifašizma doživljali teror vseh vrst, odvzeto ali pa uničeno nam je bilo vse imetje, razen tistega v kar smo bili oblečeni, pa kaže, da smo kljub vsem navedenim dejstvom obravnavani kot tretjerazredni državljani, zato smo sklenili:

- 1. Organizirati protestni shod pred vrati vašega kabineta (bo lepa slika skupine starcev ki se borijo za svoje pravice).*
- 2. Napisali bomo še enkrat pismo, kjer bomo v vsem obsegu opisali problematiko in navedli vso aroganco, kateri smo podvrženi s strani Vlade in DZ. To pismo bomo razdelili vsem sredstvom javnega obveščanja in čim širšemu krogu javnosti.*
- 3. Obvestili bomo tudi EU Parlament in njegove institucije.*

Navedeno bomo pričeli uresničevati, če se v tem času ne začnejo z nami konkretni razgovori.

S spoštovanjem

*Predsednik
Franc Rovar*

Odgovor predsednikovega kabineta z dne 2.12.2009:

RS KABINET PREDSEDNIKA VLADE

ZADEVA: Urejanje povračila premoženjske škode iz časa druge svetovne vojne na normativni ravni

ZVEZA: Dopis g. Franca Rovana, predsednika združenja žrtev okupatorjev 1941-1945 Kranj z dne 3.11.2009

Spoštovani!

V kabinet predsednika Vlade Republike Slovenije ste poslali dopis, v katerem izražate vaše nestrinjanje z obravnavo vaših dosedanjih dopisov in problematike povračila premoženjske škode iz časa druge svetovne vojne. V dopisu opozarjate na protestni shod pred vrati našega kabineta ter seznanjanjem javnosti in evropskih institucij s pismom, v katerem boste opisali problematiko in navedli aroganco, kateri naj bi bili podvrženi s strani vlade in državnega zbora.

Naj vam pojasnimo, da je bil predsednik vlade seznanjen s problematiko normativnega urejanja povračila premoženjske škode iz časa druge svetovne vojne, na katero ste opozarjali tako iz vašega združenja, kot tudi iz drugih združenj (Združenja materialnih oškodovancev okupatorjev druge svetovne vojne, Društva izgnancev Slovenije 1941-1945). Menimo, da so bili vaši dopisi obravnavano korektno. Dopisi, ki ste jih naslovili na predsednika vlade, so bili posredovani v obravnavo pristojnim ministrstvom, ki so vam nanje tudi odgovorila. Odgovor našega kabineta s pojasnili pa ste tudi prejeli in sicer 13.2.1009. Z omenjeno problematiko se je seznanila tudi celotna vlada, ki je Informacijo o stanju urejanja povračila premoženjske škode iz druge svetovne vojne na normativni ravni, obravnavala na 32. redni seji 17.6.2009. V tej informaciji je bila predstavljena tako ideja reševanja te problematike v osnutku predloga zakona, ki ga je pripravila vlada v prejšnjem sklicu, kot tudi mnenje Državnega pravobranilstva, iz katerega izhaja, da predpisi Republike Slovenije ne določajo obveznosti povračila premoženjske (materialne) škode, ki do jo med drugo svetovno vojno na premoženju na območju današnje Republike Slovenije povzročile okupacijske sile.

Nezanemarljivo pa je tudi dejstvo, ki vam ga je v svojem odgovoru navedlo pristojno ministrstvo in smo ga povzeli v odgovoru dne 13.2.1009 tudi mi in sicer, da so v času gospodarske krize, relevantne tudi finančne posledice morebitne zakonske ureditve tega vprašanja.

Glede vaših navedb pa vas v imenu predsednika vlade pozivamo k ponovnemu razmisleku in dialogu s pristojnim ministrstvom

Prijazen pozdrav

*Mag. Simona Dimic
VODJA KABINETA*

ODZIVI EVROPSKIH POSLANCEV NA NAŠO PROŠNJO ZA POMOČ pri prizadevanjih za poplačilo materialne odškodnine

Kot smo vas že v prejšnjem Optimistu (št.25) obvestili, da se pripravljamo obvestiti vse evropske poslance o problematiki poplačila škode, ki jo je okupator povzročil na slovenskem ozemlju v času 1941-45. Ker naša Vlada na vsa naša prizadevanja, da bi nam pri izterjavi pomagala, problem prelaga v prihodnost, smo se zato odločili, da o tem obvestimo omenjene poslance.

Preko medmrežja (e-pošte) smo v mesecu oktobru poslali pismo z naslovom »Pomoč« in hkrati dodali nekaj materialov o tej problematiki. Poleg vseh 736 poslancev, smo o tem obvestili tudi predsednika Parlamenta g. Daula, vse predsednike političnih skupin ter tudi predsednico ZRN Angelo Merkel.

Na ta poziv smo že prejeli nekatere odzive. OD slovenskih poslancev so nam odgovorili: Tanja Fajon, dr. Milan Zver, dr. Romana Jordan Cizej in Lojze Peterle ter nam sporočili, da nas pri naših prizadevanjih podpirajo in so nam v vednost posredovali skupno pismo, ki so ga poslali predsedniku Vlade RS, g. Pahorju. Pismo v celoti objavljamo:

Predsednik Vlade Republike Slovenije

g. Borut Pahor

Gregorčičeva 20, 25

1000 Ljubljana

Slovenija

Bruselj, 30. nov. 2009

ZADEVA: *Aktivna podpora prizadevanjem slovenskih žrtev nacifašizma v času 1941-1945 za plačilo odškodnine s strani Zvezne republike Nemčije (ZRN)*

Spoštovani predsednik vlade Republike Slovenije, gospod Borut Pahor!

Druga svetovna vojna se je končala leta 1945, vendar pa spomin na tedanje dogodke ne bo nikoli pozabljen. Tudi zato je Evropski parlament v Resoluciji o evropski zavesti in totalitarizmu, sprejeti aprila letos, izrazil spoštovanje do vseh žrtev totalitarnih in nedemokratičnih režimov v Evropi in obnovil svojo zavezanost Evropi, ki temelji na vrednotah, kot so spoštovanje človekovega dostojanstva, svoboda, demokracija, enakost, načela pravne države in spoštovanje človekovih pravic.

Posameznikom, ki so se uprli ali pa doživljali fizični in psihični teror okupatorja v času druge svetovne vojne, kakor tudi svojcem umrlih, zagotovo ne bo nikoli mogoče izplačati primerne odškodnine, vendar pa to ne pomeni, da žrtve nacifašizma niso upravičene do nikakršne odškodnine. Slovenski državljani, ki so bili žrtve nacifašizma v času 1941-1945, v obdobju nekdanje SFRJ od ZRN niso mogli zahtevati pravic, ki bi jim kot posameznikom in žrtvam pripadale, saj jim

komunistični sistem, ki je sam grobo kršil številne temeljne človekove pravice, tega ni omogočil. Ti ljudje so tako poleg nacizma izkusili še komunistično diktaturo.

S 1. decembrom 2009 bo uveljavljena Lizbonska pogodba, ki zagotavlja evropskim državljanom še večjo varstvo človekovih pravic in svoboščin. Med drugim vključuje tudi Listino temeljnih pravic, določbe katere bodo postale pravno zavezujoče za vse institucije Unije, kot tudi članice EU. Nadzor nad spoštovanjem zakonodaje Unije in ustrezno uporabo določb listine temeljnih pravic, ki je sestavni del Lizbonske pogodbe, zagotavlja Sodišče Evropskih skupnosti. To nas utrjuje v prepričanju, da Lizbonska pogodba prinaša nova upanja tudi za skupino ljudi, ki so jim bile kršene temeljne človekove pravice in svoboščine.

Zaradi vsega omenjenega je zato pomembno, da demokratična slovenska država, ki se je z ustavo zavezala k varovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, pomaga tem, večinoma že ostarelim in preslišanim žrtvam, pri uveljavljanju njihovih pravic. Zato vas prosim, spoštovani predsednik vlade Republike Slovenije, da ponovno preučite možnosti poprave krivic omenjeni skupini.

Hvala in lep pozdrav!

dr. Romana Jordan Cizelj

Lojze Peterle

dr. Milan Zver

Prav tako smo prejeli tudi odgovor Sekretariata komisije za peticeije iz Bruslja, ki ga v nadaljevanju objavljamo:

*Generalna direkcija Predsedstva
Direkcija za plenarna zasedanja
Delovanje poslancev*

*Luksemburg
114536 04. 11. 2009*

*Gospod Franc Rovan
Združenje žrtev okupatorjev 1941 – 1945*

Spoštovani gospod,

v imenu generalnega tajnika potrjujem prejetje Vaše vloge, ki ste jo dne 16. 10. 2009 poslali po elektronski pošti.

Peticijo smo vpisali v splošni register kot Peticijo št. 1468-09 in hvaležen Vam bom, če se boste v nadaljnji korespondenci sklicevali prav na to številko.

Vlogo smo dostavili Komisiji za peticije, ki bo morala predvsem odločiti o njeni dopustnosti, kar pomeni, ugotoviti, če predmetna vloga spada v obseg delovanja Evropske unije. V primeru, da se dopustnost prizna, se bo komisija posvetila bistvu peticije.

Komisija za peticije Vas bo o svoji odločitvi glede dopustnosti obvestila neposredno.

V primeru, da bo ugotovila dopustnost peticije, se bo omenjena komisija z njo seznanila na javnem zasedanju, skladno z internimi določbami notranjih Predpisov Evropskega parlamenta.

Dovolite mi, da Vas opozorim, da se lahko postopek pretresanja peticije zavleče, in sicer zaradi velikega števila vlog, ki jih sprejemamo in jih moramo prevesti v vse uradne jezike Evropske unije še preden jih Komisija za peticije pregleda.

Prosim, da nadaljnjo tozadevno korespondenco usmerjate na naslov:

*Sekretariat Komisji Petycji
Parlament Europejski
Rue Wirtz, B-1047 Bruxelles
št. faksa: 0032/22846844*

/Tajništvo Komisije za peticije/

*S spoštovanjem
Vodja oddelka
João REGALO CORRÊA*

Spoštovani člani – predstavili smo vam le nekaj primerov dopisovanja in naših prizdevanj glede poplačila materialne odškodnine. Če ima kdorkoli še kakšen predlog in idejo, kako ukrepati, da bi končno "prispeli do cilja" – povrnitev materialne škode – naj nam le-to sporoči.

.....

OTVORITEV RAZSTAVE IN SIMPOZIJ V HAMBURGU

V času od 19.-20.11.09 je bil v Hamburgu simpozij in otvoritev razstave na temo »Nacistična politika in germanizacija na Slovenskem«.

Na tej prireditvi sta sodelovala tudi Franc Rovan in Tone Kristan.

Program prireditve je bil naslednji:

Prvi dan 19.11. je bil simpozij v poznanem KZ Neuengamme na katerem so sodelovali: Z začetnim pozdravnim govorom je prireditev pričel Oliwer von Wrochem. V imenu Združenja pa je imel Franc Rovan pozdravni govor, kratko predstavitev naše organizacije in našega delovanja. Na koncu predstavitve pa je bilo za sodelovanje pri organizaciji in pripravah te prireditve g. Oliwerju von Wrochemu in Detlefu Garbeju, v zahvalo izročeno priložnostno darilo in sicer knjiga »Pozdrav iz Slovenije« in »Entrechtung-Vertreibung-Mord«.

Po obeh pozdravnih govorih so sodelovali še naslednji izvajalci:

- Dr. Klaus Thörner iz Oldenburga – je na temo »Zasedba in ponemčevanje na Poljskem, Sloveniji in Elsaciji« predstavil dejstva, ki jih je izvajal okupator.

- Dr. des. Andreas Strippel iz Hamburga je v svojem izvajanju predstavil problematiko zasedbene politike, prisilno ponemčevanje v Sloveniji ter naseljevanje, izgoni in selekcioniranje.

Med in po vsakem izvajanju je bilo kar dosti razprav med prisotnimi pri okrogli mizi.

Popoldne pa so se nam v večji dvorani pridružile tudi učenke iz Emilien Wüstenfeld gimnazije, kjer so sodelovali naslednji izvajalci:

- Dr. Eckart Dietzfelbinger iz Dokumentacijskega centra Nürnberg in sicer na temo »Prisilno delo Slovencev v Nemčiji«.
- Fava Rosa je predstavila usodo in razmere Slovencev, kot zapornikov v KZ Neuengamme.
- Norbert Ellermann iz Wewelsburga je imel temo: Naseljevalna taborišča, Leutesdorf/Rhein in Wewelsburg.

Dr. Detlef Garbe je, kot tretji del na temo »Boj slovenskih žrtev za odškodnine« najavil še naslednje izvajalce:

- Tone Kristan je pojasnil naše videnje problema in pa težave pri priznanju ocenitve in poplačilu nematerialne in materialne odškodnine, ki jo je povzročil okupator v letih 1941-1945 na slovenskem ozemlju. Na koncu izvajanja je za vse usluge in trud pri organizaciji prireditve izročil Favi Rosi – častno priznanje oz. zahvalo ter knjigo »Prešernove poezije« in Martinu Klingerju smo za trud pri organizaciji prireditve podarili knjigo »Entrechtung-Vertreibung-Mord«.
- Kot zadnji je svoj pogled na nemško odškodninsko politiko do »Jugoslavije« (za nas je pomembna Slovenija) z naslovom »Posojila in odškodnine« z odlomki iz filma v produkciji AK Distomo, predstavil še Sven Jacobs iz Hamburga.

Drugi dan 20.11. pa smo naš program nadaljevali na šoli Emilie-Wüstenfeld-Gymnasium, kjer smo doživeli res lep sprejem od skupine učenk te šole, ki so nas spremile v dvorano, kjer se je kasneje nadaljeval program. Pred nadaljevanjem programa so nam razkazali prostore, kjer je bila postavljena razstava z našimi panoji. Po ogledu smo se zbrali v dvorani, kjer je bil kratek kulturni program, ki so ga izvedli učenci te šole.

Nato pa je sledil intervju med učenkami omenjene šole ter z mano in Tonetom Kristanom.

Postavljena so bila naslednja vprašanja:

1. Kako shajate z vašimi doživetji in izkušnjami?
2. Kaj ste (Kristan) po vojni delali, ker ste morali prekiniti šolanje in kako ste doživljali vtise?
3. Kako zopet živeti normalno življenje?
4. Kako je biti trenutno v Sloveniji, kot žrtev?
5. Kakšna je slika Nemcev v očeh Slovencev?

6. Kakšno mišljenje imate o Nemčiji po tem, kar ste preživeli?
7. Se še jasno spominjate o vsem?
8. Obstaja tabu tema?
9. Kako ste živeli v taborišču?
10. Kaj je vaš najmočnejši vtis, katerega bi nam radi povedali?
11. Kako živite danes?
12. Kako shajajo vaši otroci z vašo preteklostjo?
13. Razložite publiki, kaj pomeni ZŽO?
14. Kaj bi radi s takimi razstavami in prireditvami dosegli?
15. Kaj si želite v prihodnosti?
16. Kaj razumete pod odškodnine in kaj vidite kot poplačilo odškodnine?

Po intervjuju so naju obdarili s šopki cvetja, za kar sva se jima zahvalila, še posebno pa za trud, ki so ga vložili v pripravo te razstave, saj z njo širijo zgodovino med sošolce in hkrati tudi med ljudi, ki bodo razstavo in razna predavanja obiskali. Razstava in prireditve bodo potekale do 10.12.2009. Ob tej priliki je bila v zahvalo pri organiziranju, učiteljici te gimnazije ga. Stephanie Voigtsberger izročena v zahvalo in spomin knjiga »Pozdrav iz Slovenije«.

Zapisal: Franc Rovan

Otvoritveni nagovor Oliwerja von Wrochema v muzeju Neuengamme k celodnevni razpravi na temo »Žrtve vojnega nasilja v Sloveniji in materialna odškodnina«

....

OBISKALI SMO STAREJŠE ČLANE

Do sedaj smo obiskali že šest članov (tri smo že objavili v prejšnjem biltenu). V mesecih od oktobra do vključno decembra (vsak mesec obiščemo po enega) smo obiskali: Toneta Kristana (81 let), Mileno Kompare (91) in Anico Prešern (85 let). Prav vsi so se našega obiska zelo razveselili. Tudi prihodnje leto bomo s tem nadaljevali.

Nekaj utrinkov z obiskov naših članov za rojstni dan

Srečanje z Tonetom Kristanom v Kranju

Obisk pri ga. Mileni Kompare v Kranju

Obisk pri ga. Anici Prešern na Golniku

SPOMINI, KI NAJ SE ZAPIŠEJO IN SE NE SMEJO POZABITI

Pesmi je pred mnogimi leti zapisala Ančka Salmič

KJE OSTAL SI DOM PREMILI?

Kje ostal si dom premili!
Več oko te ne doseže!
Vlak hropi vse dalje, dalje,
v duši pa je vedno težje.

Kje gorice vinske zlate,
pesem čričkov, mila?
Griče, trate in doline,
vse nam dalja je zakrila.

Kje ostale ste vasice,
v zlatem soncem nasmejane?
Kje ve, plodne njive naše,
od marljivih rok rahljane?

Kje ostala za gorami
si nam, draga domina?
O, kako je vendar strašna,
domotožja bolečina!

Kdaj te bomo spet zazrli
ljuba domovina, mati?
Da bi vsaj po smrti mogli
ti v naročju blagem spati!

....

VRNITEV DOMOV

Pozdravljen, pozdravljen,
oj, rodni naš krov!
Za nami ostaja tujina.
Izgnanci že vračamo
zdaj se domov.
Pozdravljena, o domovina!

Zdaj vračamo se,
a vendar ne vsi,
premnoge smo tam še pustili.
V preranih grobovih
nešteto jih spi,
nikdar se ne bodo vrnili.

Minilo trpljenje, pregnanstva je čas,
že strte so ostre vezi.
Brezpravnih sramotni žig
zbrisan je z nas.
Svobodni ljudje smo
in ne več umazani psi.

Kako nam je zanje pri srcu tesno
in joče po njih domovina.
V domači bi zemlji
vsaj spali sladko,
pa grob jim je dala tujina.

O, zlata svoboda!
Kdor suženj je bil,
kako se v njej srečen počuti!
Kdor grenko izgnanstva
trpljenje je pil, kako jo globoko občuti.

Vsa slava jim večna!
Na nje lep spomin
nam v srcih bo večno zapisan.
Kaj vse je na tujem prestal naš trpin.
Ta čas ne bo nikdar izbrisan!

VOŠČILO

***STARO LETO ŽIVI OD SPOMINOV,
NOVO LETO OD PRIČAKOVANJ.***

***ŽELIMO VAM PRIJETNE BOŽIČNE PRAZNIKE.
V NOVEM LETU 2010 PA OBILO SREČE,
OSEBNEGA ZADOVOLJSTVA
PREDVSEM PA MNOGO ZDRAVJA.***

IZVRŠNI ODBOR